

МУЗЕЙ БИЛИМ МАСКАН.

Наманган вилояти тарихи ва маданияти давлат музей

Адабиёт булими мудири Н. Муминова

Музей инсон ҳаётида фақат тарихий буюмлар сақланадиган жой сифатида эмас, балки билим олиш, маърифатни кенгайтириш ва тафаккурни ривожлантириш маскани сифатида ҳам муҳим аҳамиятга эга. Ҳар бир музей ташриф буюрувчи учун янги билим олиш ва дунёқарабини кенгайтириш имконини яратади. У инсонга фақат кўз билан кўриш эмас, балки ўз тажрибаси орқали ўрганиш имконини ҳам беради.

Ҳар бир музейнинг ўз вазифаси бор. Тарихий музейлар орқали инсонлар турли даврлар, қаҳрамонлар ҳаёти, жаҳон ва маҳаллий воқеалар ҳақида маълумот олади. Масалан, қадимги қуроллар, шахсий буюмлар ва ҳужжатлар инсонларга олдинги авлодлар қандай яшаганини ва қандай қийинчиликлар билан тўқнашганини кўрсатади. Шунингдек, тарих музейлари орқали ёш авлод ўз миллатининг мустақиллик йўлидаги курашини ва қаҳрамонлар тарихини билиб, миллатқа садоқат ва ҳурмат туйғусини шакллантириши мумкин.

Табиат музейлари эса биология, экология ва атроф-муҳит ҳақида кенг билим беради. Улар орқали турли ҳайвон ва ўсимлик турлари, минераллар ва экосистема ҳақида маълумот олиш мумкин. Бу музейлар ёш авлодда табиатга муҳаббат уйғотади, атроф муҳитни асрашга қизиқишини оширади ва табиатни ҳимоя қилиш заруриятини англатади. Шунингдек, биологик ва экологик жараёнларни интерактив кўргазмалар орқали тушуниш имкони пайдо бўлади.

Санъат музейлари эса ижодий тафаккурни ривожлантиришда алоҳида аҳамиятга эга. Улар инсонга турли даврлар ва услублар орқали санъатдаги тараққиётни кўрсатади, эстетик таъбини шакллантиришга ёрдам беради ва ижодий фикрлаш қобилиятини ривожлантиради. Санъат музейларида кўргазмадаги асарларни кузатиш орқали инсон нафақат санъат намунасини кўради, балки ижодкорнинг фикрлай олиш ва яратиш қобилиятини ҳам тушуниб етади. Бу эса ёшлар ва катталарда эстетик ҳис ва танқидий фикрлашни шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга.

Замонавий музейлар билим олиш жараёнини янада самарали қилиш учун интерактив технологиялардан фойдаланади. Виртуал экскурсиялар, мультимедиа экспозициялар ва турли мастер-класслар орқали ташриф буюрувчилар билимни фақат кўз билан кўриш эмас, балки тажрибалар орқали ҳам эгаллайди. Бу усуллар ёшлар учун қизиқарли ва фойдали бўлиб, уларнинг фан ва маданиятга бўлган қизиқишини орттиради. Шу билан бирга, музейлар мактаб ва университет дарсларини қўллаб-қувватлайди, ўқув жараёнини бойита олади ва таълимнинг амалий қисмини таъминлайди.

Музейлар маданий меросни сақлашда ҳам муҳим аҳамиятга эга. Миллий урф-одатлар, анъанавий кийим-кечаклар, қўлёзмалар ва қадриятлар орқали инсон ўзини ва ўз ватани қадриятларини англайди. Бу эса миллат равнақи ва маданий идентификация учун зарурдир. Шунингдек, музейлар орқали турли миллат ва даврлар маданияти билан танишиш мумкин, бу эса инсонда кенг дунёқарашни шакллантиришга ёрдам беради. Музейлар орқали инсон ўз тарихи ва маданиятига боғлиқлик ҳис қилади, ўзининг ва бошқаларнинг маданий меросини ҳурмат қилади.

Ёш авлод учун музей нафақат билим олиш, балки маънавий тарбия маскани ҳам ҳисобланади. Болалар ва ўқувчилар музейда ўз билимини кенгайтириб, турли кўргазмалар орқали тарихий ва маданий воқеаларни яқиндан кўради. Интерактив экспонатлар ва мастер-класслар орқали улар турли кўникмаларга эга бўлади, ижодий фикрлайди ва фанга қизиқиши ортгани сезилади. Бу жараён инсоннинг фақат академик билимини бойитмай, балки шахсий ривожига ҳам ҳисса қўшади.

Музейлар орқали инсон ўз тарихини чуқурроқ англайди, дунёқарашини кенгайтиради ва турли ҳаётий ҳолатларда таҳлил қила олади. Улар фақат кўз билан кўриш учун эмас, балки ҳис ва тажриба орқали билим олиш маскани сифатида хизмат қилади. Ҳар бир экспонат, ҳар бир ҳужжат ва ҳар бир асар инсон учун янги дарс ва илҳом манбаи бўлади.

Шу тариқа, музейлар фақат тарихни сақлаш ёки санъатни намойиш қилиш жойи эмас, балки билим ва маърифат маскани, инсоннинг тафаккурини ривожлантириш ва ёш авлодни тарбиялаш учун муҳим институт ҳисобланади. Ҳар

бир ташриф буюрувчи музей орқали янги билим олади, ўзини ва дунёни яхшироқ тушунади, ҳамда ўз ватани ва маданиятига нисбатан масъулиятини ҳис қилади. Музейнинг аҳамияти шундаки, у инсоният маданиятининг бойлиги ва билим қимматини сақлайди ва келажак авлодлар учун йўл кўрсатади

Фойдаланилган адабиётлар

1. Айзексон, Э. Музейлар ва маданий мерос. – Тошкент, 2018.
2. Хусейнов, Ш. Музейлар ва таълимда уларнинг аҳамияти. – Тошкент, 2020.
3. Петров, А. Музей педагогикаси: назария ва амалиёт*. – Москва, 2017.
4. Абдуллаев, М. "Музейлар орқали таълим бериш имкониятлари." – Маориф ва маърифат, 2019, №3.
5. Султонов, Р. "Музейлар – билим ва маърифат макони." – Олий таълим назарияси, 2021, №2.
6. Каримова, Л. "Музейдаги интерактив ўқув жараёнлари." – Таълим технологиялари журналы, 2022, №5.
7. UNESCO. *Museums as Learning Spaces. <https://unesco.org/museums-learning>
8. ICOM (International Council of Museums). *Museum Education Guidelines*. <https://icom.museum/en/resources/educational-resources>